

EFFEKTIV NATURFREMME

FOTO: COLOURBOX.COM

FOTO: MORETN TELLING, WWW.MOXTELL.DK

VI KAN GØRE NOGET FOR DYRENE!

Med enkle midler kan økologiske landmænd skabe gode betingelser for den naturlige flora og fauna på deres jorde. Økologisk Landsforening vil med projektet »Effektiv Naturfremme« tilpasse og følge nogle enkle, naturfremmende tiltag til inspiration for andre.

Nogle af de dyr der lever i og omkring marken, som f.eks. lærk, agerhøne, hare, dagsommerfugle, firben og padder, har været i støt tilbagegang gennem længere tid. Årsagen er, at de mangler føde, dækning og ynglesteder. Små tiltag, der giver variation i forhold til afgrøden, giver gode muligheder for at deres behov bliver opfyldt.

Her ses eksempler på de tiltag, der er mulige at etablere under de gældende enkeltbetalingsregler. Tiltagene kan etableres enkeltvis eller samlet, men en kombination af flere tiltag giver en større effekt.

INSEKTVOLD

Insektvolden er et opløjet lavt dige, der er 1,5 - 2 meter bred og 0,5 - 0,75 meter høj, der gavner bl.a. lærk, agerhøne, hare og dagsommerfugle. Volden kan etableres hele året, men såning er mest optimal i august-september, alternativt i det tidlige forår. Det er bedst at undgå påvirkning af volden med gødning.

Hvis du overvejer at lægge to marker sammen:

Så lad det gamle markskel, uden træbevoksning, fungere som insektvold, i stedet for at jævne ud, når de

to marker lægges sammen. Du kan evt. anlægge en midtmarksstribе eller barjordsstribе ved siden af forhøjningen.

Funktion

Insektvolden skal dele de store ensartede dyrkningsflader, der kommet som følge af landbrugets udvikling. Jordrugende fugle som fasaner og agerhøns vil kunne udnytte insektvolden til deres reder. Derudover vil insektvolden danne et fødegrundlag for de kyllinger, der i de første uger lever af animalsk føde. Fordelen ved at etablere en egentlig vold er, at toppen af volden afdrænes. Herved får man en mere tør biotop, som mange insekter vil foretrække, også som overvintringssted. Volden vil også tiltrække andre fugle, som f.eks. sanglærken, som rede-, yngle- og rasteplass.

Hvad indeholder den?

Insektvolden skal tilsås med tuegræsser, som f.eks. timothe, fløjlsgræs og hundegræs. Bud på andre flerårige planter kunne være: hvid okseøje, kællingetand, almindelig røllike eller rødkløver. Isåning af blomstrende arter er med til at skabe mere liv på volden.

Etablering

Etablering af en insektvold er både nemt og billigt. Insektvolden etableres ved at pløje to furer sammen ved at køre nogle gange frem og tilbage. Det er vigtigt at undgå en skarp høj kant ind i mod selve marken, som bl.a. løbebiller og kyllinger vil have svært ved at krydse. Det er bedst, hvis kanten udjævnes efter pløjningen.

Placering

Volden placeres, hvor det kan passe ind i forhold til markdriften - helst så centralt i marken som muligt. Retningen bør være øst/vest for at opnå størst forskel i mikroklimaet på volden, så forskellige insektarter tilgodeses. Sydsiden vil have høje temperaturer, mens nordsiden vil være koldere og mere fugtig. Volden kan placeres, så den er åben i begge ender af marken. Det gør det muligt at komme rundt med maskiner og beholde marken som en samlet mark i forhold til enkeltbetalingsordningen.

MIDTMARKSSTRIBER ELLER KANTSTRIBER

Midtmarks- eller kantstriber, er striber på op til 6 meter, der gavner bl.a. hare, lærk, dagsommerfugle og agerhøne. Striberne kan være meget forskellige alt efter den funktion, de skal have. Eksempler på, hvad striberne kan indeholde, er f.eks. en anden afgrøde end hovedafgrøden eller isåning af vildt- og bivenlige urter/planter.

Striberne kan placeres overalt i marken og kan f.eks. bruges til at arrondere skæve markkanter eller hjørner. Der skal være 6 m mellem striberne og de må maksimalt udgøre 10 % af marken. Planter såsom elefantgræs, buske og træer må ikke være en del af striberne. Striberne skal etableres mellem den 15. april og 31. maj eller mellem den 1. og 30. september.

Funktion

Midtmarks- og kantstriber skal bryde marken op enten med isåning af anden afgrøde end hovedafgrøden eller en kortklippet græsvegetation. Det giver levesteder og korridorer i landskabet.

Hvad indeholder den?

Afhængig af sribens formål skal blandingen af frø tilpasses. Blandinger til forår/sommer kunne indeholde: honningurt, boghvede og olieør. Planter til blandinger, der er vinterfaste, kunne være: Fodermarvkål, turnips, kløver og raps. Striben får en dobbeltvirkning, hvis der laves en blanding med begge type planter.

Etablering

Brug spildfrø i stub fra forgående afgrøde eller en bi- og vildtvenlig frøblanding. Selve striberne skal sås tyndt for, at vildtet får lyst til at færdes i midtmarksstriberne.

FOTO: MARIE-LOUISE SIMONSEN

BARJORDSSTRIBE

Barjordsstriber er en opharvet eller fræset stribe på 1-2 meters bredde, der gavner bl.a. fugle, der skal have et sted at tørre og bale (støvbade) for at pleje fjerdragten. Striben placeres yderst i marken, men kan også placeres midt i marken. Skal placeres minimum 5 meter fra søer, åbne vandløb, kystlinjer og beskyttede fortidsminder.

Funktion

Barjordsstriber giver et åbent areal, hvor sollyset kan opvarme jordbunden. Striben kan benyttes som 'varmestue', tørreplads og transportvej for agerlandets dyrearter. Desuden kan de også finde andre insekter og nye plantespiser på striberne. Striben udgør derudover en spredningsbarriere for ukrudt mellem faunazone og den dyrkede landbrugsafgrøde.

Etablering og vedligeholdelse

Jorden holdes fri for planter med mekanisk behandling med passende mellemrum med f.eks. en harve, en rive eller en jordfræser.

LÆS MERE

<http://www.okologi.dk/naturfremme>

YDERLIGERE INFORMATION

Marie-Louise Simonsen, Økologisk Landsforening

E-mail: mls@okologi.dk

Projektet gennemføres med tilskud fra Promilleafgiftsfonden